

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA PRAVOSODJE
DIREKTORAT ZA KAZNOVALNO PRAVO
IN ČLOVEKOVE PRAVICE
Sektor za izvrševanje kazenskih sankcij

Župančičeva ulica 3, 1000 Ljubljana

T: 01 369 53 42
F: 01 369 57 83
E: gp.mp@gov.si
www.mp.gov.si

Urad Vlade RS za komuniciranje
e-naslov: gp.ukom@gov.si

Številka: 091-20/2017
Datum: 31. 3. 2017

Zadeva: ZIKS-1 (predlagam.vladi.si) – pojasnilo glede uvedbe hišnega zapor,
predlog 8108-71

Zveza: Vaš dopis št. 092-71/2017/1 z dne 13. 3. 2017

Spoštovani,

z gornjim dopisom ste nam posredovali predlog državljana, objavljen na spletnem orodju predlagam.vladi.si, v katerem ta predlaga, da bi bilo smiselno osebam, ki so pred slovenskimi sodišči obsojene na daljše zaporne kazni, pa le-teh zaradi zdravstvenih težav ali starosti niso sposobne prestajati v zavodih za prestajanje kazni zapor in hkrati višina zaporne kazni onemogoča izrek alternativnih ukrepov, določiti kar hišni zapor. V okviru hišnega zapor bi obsojenec kazen prestajal na svojem domu, nadzor pa bi vršili policisti in delavci ministrstva, pristojnega za pravosodje. Sistem podeljevanja ugodnosti in vse ostalo naj bi bilo enako urejeno kot v zaporu, lahko bi se uporabil dobršen del zakonodaje s področja izvrševanja hišnega pripora. V primeru sprejemanja obiskov ali zdravstvenih pregledov bi se osebi, ki prestaja hišni zapor določil pedagog iz najbližjega področnega zavoda za prestajanje kazni zapor, spremstva bi izvajali pravosodni policisti oziroma policisti, sam režim prestajanja pa naj bi bil čimbolj podoben pravemu zaporu.

V zvezi z zgoraj navedenim predlogom v nadaljevanju podajamo kratko analizo veljavne ureditve področja, analizo samega predloga ter razloge za njegovo primernost oziroma neprimernost za nadaljnjo obravnavo.

Kazenski zakonik¹ (KZ-1) določa, da se smejo za kazniva dejanja krivim storilcem izreči kazni zapor, denarna kazen in prepoved vožnje motornega vozila (46. člen KZ-1).

¹ Uradni list RS, št. 50/12 – UPB, 6/16 – popr., 54/15 in 38/16.

Kazen zapora do devetih mesecev se lahko izvršuje tudi s hišnim zaporom, če glede na nevarnost obsojenca, možnost ponovitve dejanja ter osebne, družinske in poklicne razmere obsojenca v času izvrševanja kazni ni potrebe po prestajanju kazni v zavodu ali če je zaradi bolezni, invalidnosti ali ostarelosti obsojenca kazen treba in jo je mogoče izvrševati v ustreznem javnem zavodu (86. člen KZ-1).

V času prestajanja kazni se obsojenec ne sme oddaljiti iz stavbe ali posameznega dela stavbe, kjer se izvršuje hišni zapor, razen če sodišče za določen čas to izjemoma dovoli, kadar je neizogibno potrebno, da si obsojenec zagotovi najnujnejše življenjske potrebščine ali zdravstveno pomoč, ali za opravljanje dela. Sodišče lahko obsojencu omeji ali prepove stike z osebami, ki z njim ne prebivajo oziroma ga ne zdravijo ali oskrbujejo in podrobneje določi način izvrševanja hišnega zapura. Če se obsojenec brez dovoljenja sodišča oddalji iz stavbe ali posameznega dela stavbe, kjer se izvršuje hišni zapor, ali pa to stori zunaj dovoljenega časa ali ne upošteva omejitve ali prepovedi stikov ali krši druga pravila, ki jih sodišče določi glede izvrševanja hišnega zapura, lahko sodišče s sklepom odloči, da se preostanek izrečene kazni izvrši v zavodu.

Nadalje Zakon o izvrševanju kazenskih sankcij² (ZIKS-1) podrobneje določa, da izvajanje hišnega zapura nadzoruje sodišče samo ali preko policije. Policija sme vsak čas tudi brez zahteve sodišča preverjati izvajanje hišnega zapura, o morebitnih kršitvah hišnega zapura pa mora brez odlašanja obvestiti sodišče in zavod, pri katerem je bil opravljen postopek nastopa kazni hišnega zapura (12.a člen ZIKS-1).

Zakonodajalec je tako, v skladu z zgoraj navedenim, predvidel način izvršitve kazni zapura s hišnim zaporom za primere, ko je obsojencu določena kazen zapura do devetih mesecev in ne za dolgotrajne prostostne kazni, pri čemer je upošteval, da je namen izrekanja in izvrševanja kazenskih sankcij zagotoviti spoštovanje prava in preprečiti grobe kršitve ali ogrožanje pravnih vrednot, zavarovanih s kazensko zakonodajo.

Nadalje je potrebno v zvezi z nezmožnostjo nastopa kazni zapura iz zdravstvenih razlogov pojasniti, da je novela ZIKS-1F na novo uredila tako imenovani zdravstveni razlog za odlog izvršitve kazni zapura. Do uveljavitve nove ureditve je bila namreč zakonska določba, ki je omogočala odložitev izvrševanja te kazenske sankcije zaradi hujše bolezni (1. alineja 1. odst. 24. člena ZIKS-1), precej porozna in pravno terminološko nedovršena, kar je omogočalo številne zlorabe tega instituta. Sedaj pa je mogoče odložiti prestajanje zaporne kazni le v primeru, če je zdravstveno stanje obsojenca takšno, da narekuje bolnišnično zdravljenje (1. alineja 1. odst. 24. člena ZIKS-1). Poleg tega je treba sodišču regularno vsak mesec predložiti novo zdravniško potrdilo o bolnišničnem zdravljenju. Zdravniško spričevalo mora vsebovati dva konstitutivna elementa in sicer navedbo, da se potrdilo izdaja za namen vložitve prošnje za odlog nastopa kazni zapura in opis razlogov, ki narekujejo nujno potrebnost bolnišničnega zdravljenja obsojenca (3. odst. 24. člena ZIKS-1), s čemer se zaostčuje pogoj in hkrati onemogoča zlorabo navedenega instituta. Kljub navedenemu pa sprememba ne posega v pravico obsojenca do ustreznega zdravstvenega varstva, saj zdravstveno oskrbo v zavodih za prestajanje kazni zapura zagotavljajo zdravstveni domovi, na območju katerih deluje zavod, poleg tega pa se zdravstvena dejavnost za obsojence lahko opravlja tudi v ustreznih zdravstvenih domovih zunaj zavoda.

Poleg tega je bila z novelo ZIKS-1F ustrežneje opredeljena tudi možnost prekinitve kazni zapura, ki poleg konkretiziranih razlogov po novem upošteva tudi varnostne zadržke, ki so pomemben dejavnik pri odločanju o prekinitvi kazni zapura.

² Uradni list RS, št. 110/06 – UPB, 76/08, 40/09, 9/11 – ZP-1G, 96/12 – ZPIZ-2, 109/12 in 54/15

Kot je bilo navedeno, veljavna ureditev že omogoča, da se kazen zapora do devetih mesecev lahko izvršuje s hišnim zaporom, pri tem pa se upošteva dejstvo, da mora način izvršitve kazni odvrčati obsojenca in druge od izvrševanja kaznivih dejanj; kratka, biti mora koristen tako za kaznovano osebo kot za družbo, zaradi česar izvršitev kazni zapora s hišnim zaporom ni primerna v primeru izrečenih dolgotrajnih prostostnih kazni. Kot smo tudi obširno pojasnili, je bil z novelo ZIKS-1F leta 2015 na novo in ustrezneje urejen tako imenovani zdravstveni razlog za odlog izvršitve kazni zapora, ki je zaostril pogoje v katerih se izvrševanje prestajanja kazni lahko odloži.

Glede na vse navedeno ocenjujemo, da posredovani predlog ni primeren za nadaljnjo obravnavo.

S spoštovanjem.

dr. Ciril KERŠMANC
v. d. generalnega direktorja

Pripravila:
Tjaša Vesel Henigman, podsekretarka